

გეოგრაფიული ნიმუშები

№ 8

ტფილისი
დეკემბერი

1990

მეოცნეზი ნიამორები

№ 8

შინაარსი.

გრიგოლ რობაქიძე—მიწის სჯული: ხორალი

პაოლო იაშვილი—ევროპა

ტიციან ტაბიძე—სეზონის ფალავანი

შალვა აფხაიძე—სოლო სიონში

გიორგი ლეონიძე—ახალი მთვარე კახეთში

ელენე დარჩანი—წერილი ანნა ახმატოვას

რაჟდენ გვეტაძე—მანიფესტი ვირებს

ვალერიან გაფრინდაშვილი—ივანე მაჩაბელი

ჟიულ ლაფორგი—სამგლოვიარო მარში

ხერგეი კლდიაშვილი—დაბრუნება

გრიგოლ რობაქიძე—სიტყვის როია

რედაქტორი: ვალერიან გაფრინდაშვილი.

1578

ხორალი მისტერიიდან „ჯვარი ვაზის“.

ღმერთმა მიაყარა მადლი საქართველოს.
 მკერდი არ უშრება მიწას უთვალსა.
 უხვი მზე გამოდის ხალისით სართველოს:
 ბულრაობს მწვანეზე და მართავს კალოსა.
 მუხას გადაგრაგნილს და მაგარ წვივიანს
 სურო ეგრიხება ლურჯი არტახებით.
 გადათქვირებული რკოები ცვივიან
 და ეშვებს ლესავენ ველური ტახები.
 დელავენ ჯავარი ტალღები სიმინდის.
 სული ეხუთებათ ხულებს და თაროებს.
 დალოცოს უფალმა ნაყოფის სიწმინდე:
 ლამაზი ქალები ქურჩავენ ტაროებს,
 და პირგაგულელი დიდი საწნახელი —
 ყურძნით ვალეშილი ლუში გველეშაპი
 რომელმა გიორგიმ არ ჩასცეს მახვილი
 მტევნების ტბორები რო ხერიპოს პეშვებით.
 რკო მრუში. მტევანი. ტარო დაყურსული.
 ალო ატეხილი და თესლი ხურვალი.
 ვერვინ დაიურვოს ხარი გალურსული
 მთელ წყაროს ამოცლის რომ არი წყურვალი.
 ჯოგების ურდოებს მორეკავს მეზვარე:
 წინ ხარი წიქარა და ძროხა ბელემა.
 იქ აღდევნება უშობელს შოზვერი
 და განზე უეცრად დაიყუფს ქელეში.
 ყუყდება ფარეხი და თანაც ბნელდენს.
 ჩუმად იმუღრებენ მსუქანი დედლები.
 ჩვენც დასიცხულები მათთან დავნელდებით:
 სასვენათ გველიან ძელური კედლები.
 ვაყები. ქალები. შვილები. მამები.
 დედავ: ჩაგებვევით უბეში კვართული.
 და ძილში მალულად ფიქრი გვეამება:
 რომ არ გაგვიმეტებს ჩვენ მიწა ქართული.

გრიგოლ რობაქიძე.

ევროპა.

შესავალი.

1915. იანვარში

ბორტმა, რომელსაც გლაზგო ჰქვია
დიდს ნიაღვარში

მე გამისტუმრა ევროპიდან ინგლისის გემზე „კაბადოკია“
ეს იყო მაშინ

როცა სენაში
ყრიდენ პარიზის მოქალაქენი გერმანელ ტყვეებს....

ვიგონებ დღეებს

როცა ვერდენს მოადგა შანთი.

როცა დასცალეს ტროკადერო

და ლუერს მოსტაცეს ლაურა-დე-დიანტი.

გახდა პარიზი უსიცილო და უსიმღერო.

ლიუქსემბურგში:

იდგა ვერლენი ცრემლიანი და თოვლის ქურქში.
ლამის ქალები, პოეტები მოშორდენ „დარკურს“ და კაჭე „ლილლას“
და მათხოვრები სენის ხიდებ ქვეშ მარსელიეზით ხვდებოდენ დილას.

პარიზელები ყვავილებით, პატარა ჯვრებით
გზავნიდენ ბავშვებს პერლაშეზის სასაფლაოზე.

გამოვექეცი ევროპის ქაოსს.

სისხლს.

დანგრეულ რეიმისის ტაძარს

უზარმაზარ ტანკების ქშენას.

რეინის ირგვლივ თაობათა გადაშენებას.

ვიგონებ მართლა ჟრუანტელით

ლამანშის სრუტეს

იქ ჩაღაგებულ ატლანტიკის ანთებულ გემებს.

მოტლანდიაში:

ვნახე თეთრი ძროხების ჯოგი

და გავიღიმე ვით ნახევრად გავიყებულმა....

გამოვექეცი ევროპის წარღვნას.

პარიზში დამრჩა ერთი საფლავი:

ლეგიონის ორდენის წევრი,

აღმოსავლეთში განთქმული გმირი

და ქუთაისში გადამტანი რევოლიუციის

(1905)

მკვდარი მარნასთან,

პერლაშეზე გასვენებული:

ბუქულა იბაშიძე.

პაოლო იაშვილი

ეს სულ ერთია, მაინც გაუგებარია
შეიძლება წერა - ჰიეროგლიფებით.
თითქო პატარა ბავში ვარ - დათაზე გრიფელით
და ჩემი სულიც სხვას აბარია.
მადონა ღეზერტირის ბაზარზე
(უსათუოდ ტემაა ახალი)
გულგრილობით ქვეყანა გადავრაზე
„დასავლეთის დივან“ს დასწერდა ბაყალი.
მე თვითონ მიყვარდა წინად ლირიკა
მზად ვიყავ უმიზეზოთ მთელი დღე მეტირა.
დღეს ყველა იმედი მართლა გაირიყა -
ლირიკის პოეტი მგონია მესტირე.
მართალი გულით უკანასკნელ თავის განწირვით
მივმართავ ყველას უსათუოდ გამომიტირონ.
ლაფორგის კვირა ჭიანურის ატირდა წირვით
დაწყველილ პოეტს ნუ ამადლით, როცა გთხოვთ მირონს.
წვიმს შემოდგომა წარღვნის წვიმით . . . მე ვარ ორპირში
და ეს გრიგალიც მოთხრის ღამე ხომ იხტიოზავრს.
მე მეჩვენება ჩემი თავი მეფის პორფირში
სოველი ჭინკა თავმდაბლობით მეუბნება ზარს...
მე თვითონ მივზღვე ყოველ წასულ დღეს.
მზად ვარ ვიტყო ბავშვსზე უმწარესს.
თორმეტმა ღვდელმა მამა გასუდრეს
მე ერთი ღვდელიც არ ამიგებს წესს..

და ვმადლობ უფალს, ჩემი სული მას აბარია,
მან ერთმა იცის, რომ არ იყო იგი სამიწე.
ასე ატირებდა პოეტს მალლიარია,
ასე გაუგებრად სწერდა ტიციან ტაბიძე.

18 ოქტომბერი 922 წ.

ქ. ტფილისი

ტიციან ტაბიძე.

ჭირვედი სენსი.

დაუმთავრებელ მთვარის სოლოს იმღერებს ქალი.
იმღერებს სოლოს დასველებულს სქელი ისრიმით.
და გამწვანდება მის სახეზე ბოროტი ხალი.
ხალი დამპალი, შეხვეული დანესტილ სირმით:

(მე ეს ამბავი დავასრულო მინდა რომანით)
თუმცა ქალბატონს გადაესხა სისხლი კაბაზე.
მას კაბა ეცვა შეკერილი ობობას კანით,
და ასლიოდა ოხშივარი გამოკმულ ყბაზე.

ქალი თიოქოს მთვარით შემოსილი

„არ გააცილებს გვიან ეტლით მთვარეს არავინ.
ძალის ღამეებს სიცივეში ვფურცლავ წვალეებით.
და რძის სატურნი იყო ჩემი მხოლოდ მფარავი.
ახლა გრიგალებს დავედევნე აცრილ თვალეებით.

ო, ცა ტიტველი გადმომაყრის ბამბის ვარსკვლავებს.
და ჩემ ყეფაზე ატირდება სიონში თაგვიც.
ამ განაპირა ქუჩის ტირილს რა გაათავებს?
ღმერთო მალალო! დიდ უფსკრულში გთხოვ დაგვიცვი!

მოვიდა კვირა გაბერილი: წვიმით, ტალახით.
წვირიან უბანს მოეჩვიენ მძიმე ავდრები.
ჩემია სოლო: კოკლი მთვარე ისევე შავდება.

უკანასკნელ სენსი.

ახლა ქალბატონს ვეთხოვები სანთლის ღიმინით.
შეწყვიტა წყნარი, ხავსიანი მთვარის სენსი.
გაფრენილ სიონს მოაფინა გუმბათზე მღილი.
ო, ვინ შეხვდება დიდ სივრცეში ასულს ცოფიანს.

შალვა აფხაიძე.

მთვარე ხორციტ გაივსო.
მოსწყდა უნაზეს მუცელს, აბრეშუმის საბუღარს
მთვარე ხორციტ გაივსო.
ხსნიან რუმბებს მარნებში. ყოჩი დაკლეს მყვირალი
მოზვერი საგაისო.

უბნებში გადადიან ცეცხლები ყირამალა
სოფელზე წამოვიდა მთვარიანი მორევი —
გამოსული ლორივით
მთვარე ხორციტ გაივსო.

მიწა, დედალო, აღუღდი შაპრათ
ღუმით გადაზელილს ვეძებ შენს ძუძუებს
მაწოვე. შევხვრიტო; დვრაიტა და შრატი.
რომ გავძღე უცებ.

მოღგეს და მოღგეს გატენილი შენი ნახირი
მე წყურვილი გამინახევროს
მოხსენი ჯიჰანი შენი ნამთვარევი
ვაფეთებ თვალებს მე აფთარივით

ქონების კრაქები ინთება ფერებად
მთვარე ტყირპით იბერება...

გიორგი დეონიძე

წერილი ანნა ახმატოვას

მე მინდა გითხრა სამძიმარი:
რომ ბლოკი მოკვდა!
ხან და ხან ჩუმი და მძინარი
მეცა ვარ ბლოკთან.
ჩამოდი ჩემთან. მე-მგონია
ვიქნებით დები:
თუ პეტერბურგის აგონია
გიყვარს... და ვცდები.
თბილისის მაღლი და შვენება
გიშველის, ვიცი.
ორივეს ერთად გვეჩვენება
წასული პრინცი.
შენ დაღალული გიბანია
სხეული ნისლში.....
ჩემი ქვეყანა ისპანია
არი ივლისში.
მე ცოტა მიცნობს: სხვანაირი
მეწვია ბედი.
შენთვის საჩუქრად მაქვს დაირი
და ოქროს გედი.
ჩვენი მზე, ჩვენი მხარე ლურჯი
ლოყებს აგინთებს;
აკოცე შენი ცივი ტუჩით
თამარის თითებს.

ელენე ღარიანი

მანიფესტი ვირებს

მოქალაქენო ეხლა სიკვდილს აღარ ვაპირებ:
გამიჩნდა საქმე საარაკო (თქვენ გეცინებათ)
ჩემი ფიქრები ისევ მოსჩანს მოვარის სინებათ
და მანიფესტით მე მივმართავ საყვარელ ვირებს:
ჩემო ვირებო, თქვენს სინაზეს ყველა ამცირებს
თუმცა თქვენს თვალებს მე ვიხმარდი სარკის მინებათ
და გადავწყვიტე რადგან ღმერთმა ასე ინება
თქვენი სიცოცხლე ავაშორო სიკვდილის გზირებს.
ვერ შეხვალთ, ძმებო, სამოთხეში დღეს მარტო გარჯით
ამაზე მახსოვს ბევრი ფიქრი დამიხარჯია
საკირო არის გადავარდნა ცეცხლის ყამირში.
გეძლევათ ნება დაარსოთ ცალკე სამეფო
მგონი, დრო არის რომ გაექცეთ მონურ წამებას
და შეგიძლიათ მფარველ მეფეთ მე ამირჩიოთ.

რაუდენ გვეტაძე

ივანე მაჩაბელს.

მე ერთად ვგლოვობ; უცნობ მაჩაბელს
და ძმას, დაკარგულს შორეულ ფრონტზე
ო, იოანე! თავს გადანაბელს
მე ახლა ვხედავ შავ ჰორიზონტზე.

აღარ თავდება ეს აგონია...
კიდევ მეორეთ ინგრევა გორი.
სასაფლაოზე (ასე მგონია)
სდგას მაჩაბელი ვით კამანდორი.

უცდის დონ ჟუანს და დონნა ანნას,
რომ გადუხადოს მათ მაგიერი.
და ხნიერ ღამის ავ გამოცანას
უცქერის როგორც ალიგიერი.

ის ყოველ ღამით ვერის კიბეზე
მომელოდება ვით ორეული.
ის არის ლანდი უღარიბესი
ფიროსმანებრივ ჩამოხეული.

დევნებურთიკაზე ჰყიდის სურათებს —
ნახევრად გიჟი, მუნჯი, მშიერი.
ის თავის მკვლევებს დაუყურადებს
და გაექცევა მათ — კაღნიერი.

ტრამვაის მოსვლას ჩვენ ერთად ვუცდით.
მისი ჩვენება კვლავ ისარკება.
იგი მიყურებს როგორც ფაუსტი
და უცბათ ბრბოში დაიკარგება.

აღარ გათავდა ეს აგონია —
შლილი შხამიან ღამის ვარდებათ.
და მაჩაბელი (ასე მგონია)
ხიდიდან წყალში გადავარდება.

უკვე დაინგრა ბედითი გორი.
დგებიან მკვდრები საყვირის ხმაზე.
და მაჩაბელი — მხნე კამანდორი —
ტფილისზე მოდის ვით სააკაძე.

ვალერიან გაფრინდაშვილი

ეიჟულ ლაფორჯი

სამგლოვიარო მარში მიწის გარდაცვალებაზე,

შეტუბინება

ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე.
ლალის ტვირთები დაიგრაგნენ შორი ხმაურით.
თქვენ მნათობებო! მგლოვიარე ხოროთა ხმაზე
გაყინულ მიწას მოევლინეთ ოქროს ტრაურით!
მიწა კვდარია და შესრულდენ ყველა დროები.
შენ უკანასკნელ დაიკვნესე ავი ხოტინით.
შავ სიჩუმეში, რომ გელოდა გილიოტინით,
შენ როგორც ბუში დასცურავხარ განმარტოებით.
ყველგან ზღვა არის მოჩვენებით თუ სინამდვილით.
დაეხეტები როგორც კუბო და ძორი შავი,
მაგრამ წარსული მოიგონე—პოემა ავი.
არა, იძინე აღსასრულის მარადი ძილით!

ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე.
ლალის ტვირთები დაიგრაგნენ შორი ხმაურით.
თქვენ მნათობებო! მგლოვიარე ხოროთა ხმაზე
გაყინულ მიწას მოევლინეთ ოქროს ტრაურით!

მაგრამ წარსული მოიგონე: ის წმინდა ხანა,
როცა შენ, მიწავ, გიგალობდა ქალწული ქარი.
გულში გეკვროდა სააღერსო ფოთოლთა ჯარი
და ტკბილი იყო დაუღალავ მდინარის ნანა.
მაგრამ აჯანყდა უწმინდური: მზიბლავი ქსელი,
მაიას ქსელი მან გაგლიჯა მეტი წყურვილით.
და დროთა კვნესა აიშართა ზეცისკენ ნელი.
არა, იძინე აღსასრულის მარადი ძილით.

ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე.

შენ საშუალო საუკუნის ხომ გახსოვს ღამე,
როცა სამსჯავრო საშინელი მეხით გრგვინავდა.
როს გაჭირვება მკვდრების ჩონჩხებს თავისთვის ფქეავდა,
რომ გამოეძლო სისხლიანი, უღმობი ჟამი.
და აღამიანს, შეშინებულს სიტყვების ბნელით
სწამდა ღვთაება და ასხამდა ხოტბას იმედით.
მან თავის გვარი შეიძულა მეტ სიძულვილით.
მაგრამ იძინე აღსასრულის მარადი ძილით.

ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე.

საკურთხეველებზე წმინდა სისხლი, ვით გამოცანა.
ბნელი ტაძრების ვიტრაჟები და საკმეველი.
მიდის ზეცაში ორგანონის წმინდა ოსანა.
ბნელი მონასტრის ტყვეობაში კვდება მხევალი.
ისტერიული საუკუნე — უკვე წარსული.
მთელ მსოფლიოში იგი იყო სულ ერთი ერთად.

იგი მიჰქროდა მიწის ბელტზე ობლათ, უღმერთოდ.
მაგრამ იძინე, დღეს გეწვია შენ აღსასრული
ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე,
.....

საპყრობილენი, ჯალათები, კოცონი, ფერთლი.
საროსკიპონი, საგიჟეთი, რკინა და ბროლი.
ომი, რომ მინდვრებს ანაკელებს უზომო მსხვერპლით.
მეცნიერება, ხელოვნება, ჭკუა-გოდოლი!
კეთროვანება, ღვინო, ჭირი, ურდო მშვიერთა,
ტრფობის, მოწყენის, აღტაცების ამაყი კრება.
ამ შარმა ბევრი განიცადა, ახლა რომ კვდება:
მაგრამ იძინე, შენ ჭაოსის ზღვამ შეგიერთა!
ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე;
.....

სად არის ბუდდა, რომ ბრწყინავდა ვით განთიადი,
მთელი ქვეყანა რომ უყვარდა ერთ სიყვარულით?
სად არის ქრისტე, რომ სცხოვრობდა რწმენით ალურით,
და რწმენის მსხვერპლათ დაიღუპა ნაზი, დიადი?
სადლა არიან წამებულნი, ყველა ისინი,
ვინაც ატირა მსოფლიოთა იღუმალობამ,
მათი წიგნების სადლა არის ბოდვა, ვალობა?
მაგრამ გათავდა აგონია! ახლა იძინე!
ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე.
.....

ჟგვე არ არის არაფერი! ლუვრის ვენერა!
გეგელის ჭკუა! საალერსო სონეტი მჭრელი.
ტომები, სადაც დიდ გონების დაღუპდა ბგერა.
ვაზა, ოფორტი უსარგებლო და ვიფელი.
რაც იყო, მიწავ, სიამაყე შენი შვილების,
შენი ტალახი, ბრწყინვალეობა ხარბათ ფრქვეული—
ახლა ეს მხოლოდ ოცნებაა სიზმარეული.
მაგრამ იძინე! დაივიწყე ხმა სურვილების.
ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე.
.....

სიკვდილი მოდის! დაივიწყე, რაც იყო წინათ.
ის საშინელი ტრაგედია იყო—კოშმარი.
მხოლოდ კუბოა უზნო-უკვლო დღეს შენი შარი,
უხსოვარ ბნელში ის უცნობი არის რუინა.
შენ არ ყოფილხარ! შენ იყავი მხოლოდ ჩვენება!
აქ აღარ არის მოწამე და მაყურებელი.
არის სიშვე, დრო, სიჩუმე, როგორც მხლებელი.
შენი ბედია აღსასრული და განსვენება!
ოქრორქიანი ვარსკვლავების კორტეჟი ცაზე.
ლალის ტვირთები დაიგრაგნენ შორი ხმაურით.
თქვენ მნათობებო! მგლოვიარე ხოროთა ხმაზე
გაყინულ მიწას მოეგლინეთ ოქროს ტრაურით!

ხანდრო ცირეკიძეს

თითქო პირველად დაინახა თავისი პატარა ფანჯარიდან ცა დიდი, წმინდა. ახლა ქუჩები იყო წყნარი. ხმაურობდნენ მხოლოდ ეტლები და ტრამვაები.

მაღე ღალავდა ქუჩა. ქალაქის სკვერები მტვერისაგან ნაცრიანია. მოენატრა წმინდა ტყეები, ჭრიჭინები, ადრე ჩაძინებული სოფელი.

დასტოვა ქალაქი. უკანასკნელ სადგურზე დიდი ომი, რევოლიუცია, ბარიკადები. ხალისით შეუდგა ჯერ ქალებს, მერე აღმართებს. გადაღმა წყნარი სოფელია, დაჩრდილული ორლობები, გრძელ წვერა მეზობლები.

ხარი დაეტაკა ხარს. ორივეს კუნთები ღონიერია და თვალები ცეცხლიანი. ხანჯლებით აიღესა რქები ერთმანეთზე. ჰაერს შეერია მტვერი. გახელებული მზე ქაფათ გადიღვარა ორ მსუქან ტანში. მორჩენ ბულრაობას და მიძიმე ნაბიჯით გაუდგენ გზას. ამძიმებდათ ხორცის სიმრავლე და სიმხურვალე ბარძაყებში.

ახ, ეს სოფელი სულ არ შეცვლილა! მხოლოდ გამრავლებულა ეზოები და დავაჟაკებულა საკვირიკო ლეღვები. სოფლიდან წასულან გოგოები, ახლაც მოიგონებენ სიძის მოსვლას და მაყრების გაბრუნებას. გასათხოვრები წამოიხარდნენ და სხვები მოვლენ მაყრულით. ერთ დღეს ყოველი ოდა აყვავდება მწვანე შტოებით მორთულ სეფათი და ღობეებზე მიბმულ მაყრიონის ულაყებს ჭიხვინში დაათენდებათ ღამე.

მასპინძელი იხდიდა ბოდიშს ღარიბი ვახშმისთვის. სუფრაზე ეყარა ცხელი ჭადები, სანები პირამდე სავსე მსუქანი საცივით. აქვს ღვინო. მასპინძელს უხაროდა, მისი მწივებით დაწურულია, და ხელადები არ ცარიელდებოდა. ფარვანები ეხვევოდნენ სანთელს და ცვიოდნენ წვენიში. აივანს ეცემოდა ცვარი, მაგრამ ღვინოს შექონდა სითბო ტანში. ყველა შეიქნა ძვირფასი და საყვარელი: გაქონილი ტუჩები კოცნიდა ერთმანეთს.

— თქვენ ალბათ კარგათ მღერით. უარს ნუ ამბობთ!

მორცხვობდა

— ახ, არა ღმერთმანი!

— აზნაურის ქალი ხარ და გასათხოვარი! უარი როგორ გეკადრება!

ახ ეს მთვარე, თეთრი მთვარე! ის მხოლოდ აზნაურის ქალის სამკაულია და მეგობარი სიმღერის ღროს. ახლაც ქალის სიმღერამ ამოათრია. გამოჩნდა მთები და ხევები, ნიგვზის ტოტებზე — დაბუდრებული ქათმები. ქალი ნაღვლობდა სიყვარულზე, ეშინოდა ღალატის, იმუქრებოდა საწამლაგით. რცხვენოდა ყველაზე უფრო ქალაქიდან ჩამოსულის. ალბათ ბევრი კარგი სიმღერა გაუგონია და გიტარაზეც უკეთ უკრავენ. მასპინძელს რო არ ეთხოვა, არ დაამღერებდა.

მზემ დააწოვა მინდვრები, ყანები, ვენახები. მთებიდან დაბრუნდნენ ძროხები ევენების რაკუნით. მოათრიეს სავსე ჯიქნები. ცხელი კუროები ბლავილით დაეშვენ წყაროსკენ და შეივსეს მარჯვენა ფერდიც. მწყემსები ამბობდნენ დათვის ტორის ნაკვალევზე. ნასაყდრევის-

თვის შეწირული ვერძები განადირდენ, ექავებათ რქები და ებრძვიან ხეებს ბრაზის მოსაკლავად.

ცდომილი ვებრუნდები ძველ სამკვიდრებელს და მივიღე, ძვირფასო, შენი ქალწული მიწა. მიხარია ცხელი სისხლი არტერიებში, ბროწეულების დამძიმებული ტოტები და ჩემი ეზო გაესილი ჰაერით, დევებით და ცისარტყელებით. უფალო, გადაიღვარე ჩემში! უფალო ველი შენგან დამაკებას!

თექვსმეტი წლის კუნთები ღონიერია და შეუძლიათ აიტანონ შენი ტანი ტოტებზე, როცა მივარდები ქვიშის ხეს. ქვიშის წითელი წვენი შეისვრი ტუჩებს, ლოყებს, შენი თეთრი ტანსაცმელი ქვიშის სისხლითაა შეღებილი. ასე ბრუნდება ბრძოლიდან გამარჯვებული. ყოველ დღე ეჭიდები მზეს, ახელებ ამ ცხელ ამირძალს შენი ტანის სიმაგრით და სურნელებით. მზე ისხმება შენს ტანში ცხელი და უზოგავი. იწვის ტანი, ეჭიდება წარმართს მზე. როცა დაღალული მიიღებს სპილენძის ფერს, ჩაძირავ ტანს ბალახებში. ბალახები ისხამენ ცვარს და ენის წითელ წვერს აგრილებ ცივი წვეთებით

ყველაზე ადრე დასტოვა გაღავანი და ჩქარი ნაბიჯით დაეშვა ორღობებში. გაიარა წისქვილები და გაყვა მდინარის ნაპირებს. მებადურები იჭერდენ კალმანებს. დაგუბებულ კალაპოტთან შეგროვილიყვენ ბავშვები. ტანისამოსი დაეგდოთ ქვებზე. ისვრებოდენ სილაში და კივილით შეცურდებოდენ წყალში. მზეზე ბრწყინავდა ბავშვების სპილენძის ტანი. კიჟინით მორეკეს ცხენები. დაუშალეს კუდები და ჭენებით ჩარეკეს მდინარეში. ჩქარობდენ ცხენები ამოსვლას და ფრუტუნით ერეკებოდენ წყალს ნესტოებიდან.

გაბრუნდა ყანით და როცა აღიოდა ფერდოს, დაინახა ნაცნობი სახე, მშვიერი ნადირივით გამომზირალი ჩირგვიდან.

— ასე ადრე რათ დასტოვე ეკლესია. გამოვყევი შენს ნაკვალევს. ღონიერი მკლავებით მოეხვია კისერს და ცხელი ძუძუებით მიეკრა ტანს. დაღალა, დაჰკოცნა და დასტოვა მოთელილ ბალახზე.

„ახლა სოფელში ვარ. მაცვია წულები. ჩოხის ნაქსოვები გაჟღენთილია მიწის და ბალახის სურნელით. მწამს ძლიერება ძელი ქეშმარიტის. თვალები მაქვს მწვანე და უშიშრათ ვხედავ წმინდა გიორგის. ველი ამბავს როცა წაუყიდებ ცეცხლს შენს თერთმეტ სართულიან სახლს“.

სერგო კლდიაშვილი

სიტყვის როლი

კამარა პირველი

მაგიდას უსხედან: პოეტები, მწერლები, ესთეტიკოსები. გადასწყვიტეს ჟურნალის გამოცემა. სახელს ეძებენ. უეცრად მოვარდება ერთი სიტყვა. დაფიქრდებიან. სინჯავენ სახელს. ვერ არის ხმოვანი სათანადოთ: ამბობს ერთი. დასთანხმდებიან. შემოვარდება მეორე სიტყვა. მასაც იგივე ბედი ეწვია. შემდეგ: მესამე, მეოთხე, მეხუთე, მეექვსე, მეშვიდე. არ აქვს ბოლო. გაისმის ნაირი ხარაქტეროლოგია: აკლია სიმძიმე. არ აქვს კოლორი. არ უფარვა სურნელი. არ აქვს სიმაგრე. სუსტია პლასტიური ჭედი. წამახულია მეტად. ყოველს სახელ მოსდევს ასეთი და სხვა დახასიათება. მოგონების ლაბარატორიაში კი ინტენსივდება პროცესი ძიების. ბოლოს: უეცარი ცხენივით მოვარდება უცნაური სიტყვა და მოსანათვლელს გამოეჭრება სწორხაზიან პროფილად. ჩნდება სახელი როგორც უკანასკნელი აკვეთილი სახე საგანის: სახელი-სახეული. ფსიხიკის სივრცეში იგი ისმის როგორც მედალიონი ნივთის, ისახება მისტიური აპერცეპცია: სახელი-სახეული-სხეული.

სახელდებული საგანი სხვანაირად ივრისება. თითქო სახელამდი იგი არც კი არსებობდა. ან თუ ჰქონდა ყოფა, სახელით მიიღო უკანასკნელი არსება. დაფიქრება იშვილდება სითამამით, ახლოვდება შეცნობაში ემპედოკლეს თქმა: არსნი და ნივთნი იქმნიან მხოლოდ სახელებით, რადგან „პირველიდან იგი იყო“ სახელი მხოლოდ—და ნორმა საგანის თუ მოვლენის არის დარქმევა. დიდი სიცილიელის უცნაურ სიტყვაში არის მისთური იმიმართლე. ნამდვილი სახელი ასტრალური სხეულია საგნის თუ მოვლენის. აქ არის მისი მაგია. ყავის სქელ სითხეში ხელთათმანი გამოიჭრა ასტრალი ხელის: ასე იჭრება სახელში ნივთის თუ განცდის ძირეული არსი.

დასახელების ფენომენში ნათლად ცნაურდება „როიდას“ ფენომენი. ხშირად წარმოვიდგენთ: მიზეზი, მიზეზი, მიზეზი,—შემდეგ: შედეგი. ეს გრებილი მექანიკურია მეტად. იგი იწყება აქტივური „თაურით“ და სრულდება პასსიურ „ბოლოში“. შესაძლოა ამ პროცესს მობრუნებულათ გავავლოთ ხაზი: შედეგი ჯერ კიდევ არ წარმოშობილი. რომელიც მოვლის მის შექმნელ მიზეზს. თესლიდან ნაყოფამდე მანძილია გარკვეული. მაგრამ შეცნობის სხვარივ მოტრიალებით მანძილი შესაძლოა გაჭკრეს: იხსნება ორმაგი რკალი. ნაყოფი აქ იგივე თესლია. ან კიდევ უკეთესი: ნაყოფი უცდის გაცხელებული თესლის ღელეს საშოში. ამ ფენომენს შესაძლოა ეწოდოს ძველი სახელი „როიდა“ (შემხვედრი ნაკადი). თუ სახელი გამოიჭრა „როიდას“ რკალში, იგი ვახდება ასტრალურ სხეულად.

რემი დე გურმონ ამბობს: „რეალური გამოიყოფის შესაძლოსაგან მხოლოდ სიტყვით. შესაძლოს, რომელიც არ არის აბექტილი რომელი წოდებით, შეიძლება ჰქონდეს უკანასკნელი,—რეალური კი ხშირად იკარგება ჩვენთვის, მხოლოდ მისთვის, რომ იგი რჩება ანონიმური. მარმარის უსახელო ბაუსტებ შორის ლუკრში (და ყველგან) შესაძლოა იყოს ის ბაუსტიც, რომელსაც ჩვენ ვეძებთ: ბაუსტი ლუკრეციასი, ბაუსტი კლოდისა, ხოლო, სწორედ იმისათვის, რომ იგი არ არის ანიშნული ცნობილი სახელით, ჩვენ, როცა მას ვუტყვებით, არა ვგრძნობთ იმ ჟრუანტელს, რომელიც შეიცავს ჩვენ სხეულებათა წინ ოდესლაც ნაცოცხლი ხალხისა“ („წიგნი მასკების“: ესკიზი მარსელ შვობზე).

სახელი არის ასტრალის დალი. იგი საიდუმლოთია მოცული. ძველი თქმა მარათალია:

რამდენიმე ქალაქს აქვს მერავე სახელი: იტუმალი. იგი მისი ქუჩანასკნელი სიმაგრეა. ვინც მას გამოიცნობს, ქალაქს იღლებს. ქურუმები ძველად ორი ერთ მეტყველებდნენ: ჩვეულებით და უჩვეულებით. უჩვეულო სიტყვა მხოლოდ შეწირულებმა იცოდნენ. ამ სიტყვას ჰქონდა მაგიური ძალა. ჰიერატიულ სიტყვას ენაგი არ ედება. არც ცვდება იგი. მაგალითები: კრატერ-სული. ღირა-მსოფლიო. ქებაული-შობა. ასტერია-კუნძული დელოს. სკამანდრიამ-ყრმა ასტინიაქსი შვილი ჰექტორის. და სხვა მრავალი.

ასტრალური ხაზები ზოგიერთი სახელის.

ქალების: მარია დორვალ: ოქროს თმები ლოკავენ შიშველ თეთრქაფა სხეულს. დო-
ლენა: სირბილე მიწის ძუძუების. აზარა: უშრეტელი. ნინო: ლოცვის ნანა. სირენა: სრიალი
ქალური ცვლის. როგნედა: სკეითის სივრცე სლაფურ მოდუნებაში. სალომეა: ენება სიკვდილ-
ში. დალილა: სიდედლე და ლეგვიპტეს ღამენი“. ოფელია: შეშლილი ფოთლები მდინარეში.
ჯიოკონდა: დაეჭვების ღიმილი სივრცეში. არაბელა: ატეხილი სურვილი დაურგებისათვის.
თამარ: გათვალვა დედოფალის.

გმირების: ასარგადონ: რკინის რისხვა და საფლავების ამოვარდნა. სალმანასარ:
გველის სილამაზე. ჰანნიბალ: აფრიკის სიციხე გოლვიანი. სარდანაპალ: მოჩვენება გაქენე-
ბული. სოლეიმან: უდაბნოს მირაჟი სოველი. ჩინგიზხან: აწყვეტილი მარტორქა. ტამერ-
ლან: კენტავრი გავარდნილი. თიმურლენგ: მონგრეული ღიანგი. ნაპოლეონ ბონაპარტ:
ბედისწერის დუელი.

გეოგრაფიული: ვოგეზი: მოღვედილი ტევრი. ვაგრამ: დანგრევა ქარმაგი. სკანდინა-
ვია: სიმაგრე დათოვლილი. სიცილია: ცისფერი სიცილი. ქირმანშახ: ქიმერების ქარავანი.
ხამადან: შხის ხაო. მარმაროშ სიგეტ: თეთრი შოლტი მოქნეული. ქალდეა: ჰალლაჟცინა-
ცია ხაშპით. კიმერია: სპლინის აგური. ანგორა: გადალახვა ქედმაღალი. საგარეჯო: გარუ-
ჯული განდევნილი. ორპირი: რასების ჯვარედინი. წიწამური: წამება. გელათი: სინათლე.

ლიტერატურული: შარლ ბოდლერი: გენია სპლინში. ვერლენ: ქალური დათუთქვა.
ვერხარნ: გრივალი თავწაჭრილი. ბორგეზე: ულაცი გეზი. უჰალდ: დენდის კამარა. ლოტრე-
ამონ: ვიჟი თავადი. დორიან გრეი: ღანდი სარკეში ჩარჩენილი. ირრუბაქიძე: მოურავი
მოურვეელი. რადნივილი: სივილი ვილლაში. აშორდია: აშორება შაირით.

და მრავალი სხვა: ტეტრარხ, ალექსანდრ სევერ, დადიანი, ნაუზიკაა, განგ, გოლგა,
რონა, რიონ, სარიდან, თენგიზ, ოთარ, თეიმურაზ, თამაზ, ლორედან, ქარავანი, ქარვა,
რვალი, სპილენძი, დედალ, ტრისტან, ენგური, ნარრაბოთ, სკალდ.

ასახული ხაზები არ არიან უკანასკნელნი (სახელების ასეთს თუ ისეთს შეგზნებაში).
შესაძლოა სხვა ხაზებიც. მაგრამ თავი და თავი ის არის, რომ ეს სახელები იძლევიან
ასტრალურ ხაზებს (ასეთს თუ ისეთს მაგრამ უთუოდ ასტრალურს). ყოველი მათგანი
ჰქმნის საგანს: სულ ერთია-რომელს. ეს არის „როია“. ბუნება არ არის ერთსახოვანი:
იგი მრავალსახიერია. ყოველს ცნაურის მომენტში იგი სხვა სახეს გაიცხადებს: სახელი
ჰკვეთს ამ სახეს. აქედან: მრავალნიშნეულება სახელის. ამ მხრით იგი მუსიკალური თაურის
ეპიფენომენია.

პსევდონიმის პრობლემა ძიებაა ნამდვილი სახელის.

ერთი მაგალითი. ვასილი როზანოვ, გენიალურ მგზნებელი სიტყვისა და სახელის,
სწერს:

„Иду раз по улице. Поднял голову и прочитал: „Немецкая булочная Розанова“.
Ну так и есть: все булочники „Розановы“ и следовательно все Розановы-булочники.
Что таким дуракам (с такой глупой фамилией и делать... Я думаю „Брюсов“ по-
стоянно радуется своей фамилии. Поэтому сочинения В. Розанова меня не манят.
Даже смешно. Стихотворения В. Розанова совершенно нельзя вообразить. Кто же
будет „читать“ такие стихи. Ты что делаешь, Розанов?—Я пишу стихи.—Дурак.
Ты бы лучше пек булки.—Совершенно естественно“ (Уед., 54).

რომელი ჯობს: ისიდორ დეჟუკას, თუ თავადი ლოტრეამოენი?
არჩევანი ცხადია.

ხშირად ხალხი ჰქმნის სახელებს, როგორც ასტრალურ დაღებს:
ჩიკორა. ოყლაყი. ოჩანა. ჯანჯლა. ყოყონა. ჭყეტელა. ქიცილა. ოცონცორე. კვაცანა.
ოჩონჩრე. ქოთილა. კოწა. ძაბრა. ანდრაზა. ტანტრე. ლუტა. დუგლეგი. დულრიმა. ლიფ-
ლიფა. ცანცარა. ხინჩლა. ლოქოქა. ცვეტა. დლაჯია. ბადრაჯა. წირალა. ჩობინა. ტუბია.
ცუგო. ძიძგლა. ტალიკი. წოწოქა. წრუტა. წრიბა. ჭინჭლა. ხაჭილა. ხვართქლა. ხოჭიტი.
ლაქო. ყაპყაპა. შანგლა. შანთრაქა. წიკო. წიპლანკი. ჭიპლა. რახრაზა. ჟიჟმატა. პუწიკა.
ხარხლა. კუღბაწარა. ქინქლა. ბუღრუგუნა. ბენტერა. დოდრიალა. ზოზო. წაწალა. ბუზან-
ზარა. ჯინჯორა. თუთულა. გოდელა. ხუთქალა. ფუფულა. ქოცეცა. კენჭა. ხრინწა. შეშქე-
ნა. პუწკა ჩიტირეკია. ჭალია. ყბაჩა. აგანგალა. ალჩუ. ბაჯაჯღანა. ყლურწა. კოყორა. დან-
დროზა. დიდრაჯა. დრუზა. ფონფლე. კოკნოქა. ლართხა. ლუყურტი. ოდროგელა. ტინგი-
ცი. ლეტიკელა. ყაპყაპა. ყვაჩალა. ყრუჩუნა. ბუზანზარა. წოწრე. კიკო. ჩიფლახა. ჭიკარ-
ტულა. ჭიმიია. კვაჭა. კვანჭალა. კვაჭანტილა. აყლაყულა. ცხვინჯა. ტყაპუჭა. ჩხმახმარა.
ცქიფურა. წრიბა. ცანგალა. დრუნჩა. მანჭკვალა. ჭონტოლი. ფანჭკვალა. ჭონდარა. ჩლადი.
ხოჩოლა. ფუჩინა. აჩუა. ოტროველა. დურუზუნა. ქუცალა. მანწია. ქაცვია. ფალთახა.
ჩინჩახვა.

აი უცნაური სახელები...

ყოველი ასეთი სახელი ისახება ენის საშოში. მაგრამ საგულისხმო: შობისთანავე ასე-
თი სიტყვა დეკადანსით იხრება და თითქმის სცილდება გრამატიკალ ნორმას. ეს „გადა-
ხრა“ აძლევს მას ასტრალურ ხასიათს. ყოველი სახელი აქ ცხელი დაღით არის გაშანთული.
ასეთი სიტყვა მთელი პოემაა ჰომერის სიუხვით მოზმული. საგანი თუ ნივთი თუ მოვლენა
უკანასკნელი ამოწურვით იკვეთება ასეთს ხახელში: რომელიმე ასპექტის თუ რადიუსის
მხრით. დაარქვით ვინმეს „ჭიკარტულა“ და შექმნით ახალადამიანს. „დურუზუნა“: ეს ხომ
ფიზიური დაღია კაცის: საკუთრივ ქალის. „ჩაბაკვერა“: ამის მტარებელს ათასს კაცში
გამოიცნობთ.

სახელი-სახეული-სხეული. ამ შემთხვევაში ასტრალური. აქ ცხადდება როიჯა. მასშია
მოქცეული სიტყვის საიდუმლო. სიტყვა როგორც როიჯა არის სიტყვა პოეტური. პოეზიის
არსი აქ არის დამალული: ხატი, რიტმი, რითმა, ეპიტეტი.

გრიგოლ რობაქიძე

2. 77 / 182

25.000 8360000